

Vergaderjaar 2018–2019

35 210 XVII

Wijziging van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2019 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in:

de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingsstoelichting).

Wetsartikel 3

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

De voorliggende supplettoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2019 van hoofdstuk XVII van de begroting van het Rijk.

In hoofdstuk 2 is een overzicht opgenomen met de belangrijkste mutaties op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Ten slotte volgt per artikel een toelichting op de opmerkelijke verschillen.

Hoofdstuk 3 bevat per beleidsartikel een tabel budgettaire gevolgen van beleid. Na de tabel «budgettaire gevolgen van beleid» wordt een toelichting op de mutaties gegeven. Hierbij worden per artikel de mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in onderstaande staffel conform de Rijksbegrotingsvoorschriften toegelicht. De wijzigingen van de verplichtingen worden alleen toegelicht wanneer ze groter zijn dan 10% ten opzichte van de vorige stand op artikelniveau.

Tabel: Ondergrenzen conform Rijksbegrotingsvoorschriften

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1.000	5	10
=> 1.000	10	20

2. Overzicht belangrijkste mutaties 2019

De belangrijkste uitgavenmutaties bij eerste supplettoire begroting worden in onderstaande tabel weergegeven en daarna toegelicht. De uitgebreide toelichtingen zijn per beleidsartikel opgenomen in hoofdstuk 3.

Tabel: Overzicht belangrijkste mutaties uitgaven 2019 (bedragen x EUR 1.000)

	Artikel-nummer	Uitgaven (Mutaties in EUR x 1.000)
Stand vastgestelde begroting		3.096.124
<i>Belangrijkste supplettoire mutaties</i>		
1) Versterking van de Nederlandse handels- en investeringspositie	1.2	9.123
2) Versterking van de arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	1.3	12.933
3) Onderwijs	3.4	11.500
4) Multilaterale samenwerking	5.1	27.000
5) Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	5.4	-165.218
6) Overige mutaties		11.386
Stand eerste supplettoire begroting		3.002.848

- Een verhoging van het budget voor «versterking van de Nederlandse handels- en investeringspositie» (artikel 1.2) vooral vanwege de organisatie van de *Global Entrepreneurship Summit* (GES) in 2019.
- Een verhoging van het budget voor versterking van de private sector en de arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden (artikel 1.3) vooral vanwege extra uitgaven voor de landenprogramma's op het gebied van ondernemingsklimaat.

- Een verhoging van het budget voor onderwijs (artikel 3.4) omdat extra middelen zijn toegevoegd zoals aangekondigd in de beleidsnota «Investeren in Perspectief» en vanwege extra budget voor het NUFFIC-programma *Orange Knowledge Programme* (OKP).
- Een verhoging van het budget voor multilaterale samenwerking (artikel 5.1) vanwege een verhoging van de jaarlijkse bijdragen aan UNICEF, UNDP en voor speciale multilaterale activiteiten zoals steun aan de hervormingen binnen de Verenigde Naties.
- Op artikel 5.4 (verdeelartikel) vindt een verlaging van het budget plaats in de komende jaren. Dit is met name het gevolg van een neerwaartse BNI-bijstelling. De ontwikkeling van het ODA-budget is gekoppeld aan de ontwikkeling van het BNI en wordt hiervoor regelmatig bijgesteld. Daarnaast neemt de asieltoerekening aan ODA per saldo toe als gevolg van een hogere instroomraming van asielzoekers. Hiervoor worden ODA-middelen van de BHOS-begroting overgeheveld naar het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

3. De beleidsartikelen

Beleidsartikel 1

Tabel: Budgettaire gevolgen van beleid (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x EUR 1.000)

Beleidsartikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2022	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2023
Bedragen in EUR 1.000	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	402.767	8.000	410.767	164.410	575.177	113.508	- 68.841	- 65.492	- 62.892
waarvan garantieverplichtingen	129.000		129.000		129.000				
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal	524.289	8.000	532.289	24.437	556.726	14.786	14.686	11.536	11.536
waarvan juridisch verplicht	77%				91%				
1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem, incl. MVO	30.553	2.000	32.553	2.381	34.934	-475	-475	2.475	2.475
Subsidies									
Beleidsondersteuning, evaluaties en onderzoek	3.623		3.623	923	4.546				
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	18.075	2.000	20.075	1.875	21.950			2.950	2.950
Opdrachten									
Beleidsondersteuning internationaal economisch beleid (non-ODA)	2.185		2.185	58	2.243				
Bijdrage aan agentschappen									
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	1.000		1.000	0	1.000				
Bijdrage (inter)nationale organisaties									
Contributies internationaal ondernemen (non-ODA)	5.670		5.670	- 475	5.195	- 475	- 475	- 475	- 475
1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	107.919	0	107.919	9.123	117.042	6.700	6.600	500	500

Beleidsartikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2022	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2023
Bedragen in EUR 1.000	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
<i>Subsidies</i>									
Starters International Business (SIB)/ Programma Strategische Beurzen (non-ODA)	5.200		5.200	0	5.200			- 200	- 200
Partners for International Business (PIB) (non-ODA)	5.105		5.105	0	5.105				
Demonstratieprojecten, haalbaarheidsstudies en investeringsstudies (DHI) (non-ODA)	5.433		5.433	0	5.433				
Dutch Trade and Investment Fund (non-ODA)	18.229		18.229	- 1.435	16.794	- 1.700	- 1.600		
Versterking concurrentiepositie Nederland	9.200		9.200	- 2.700	6.500	- 2.700	- 2.700	- 2.700	- 2.700
Versterking economische functie	527		527	43	570	43	43		
Aanvullende opdrachten	3.400		3.400	0	3.400				
Overig (non-ODA)	9.225		9.225	- 6.539	2.686	4.400	4.400		
Invest NL	9.000		9.000	0	9.000				
<i>Opdrachten</i>									
Wereldtentoonstelling Dubai	4.300		4.300	0	4.300	1.509	1.409		
Chinastrategie				700	700	600	500	500	500
GES				14.500	14.500				
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>									
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (non-ODA)	32.900		32.900	4.554	37.454	4.548	4.548	2.900	2.900
Versterking economische functie (NBSO's via RVO) (non-ODA)	5.400		5.400	0	5.400				
1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	385.817	6.000	391.817	12.933	404.750	8.561	8.561	8.561	8.561
<i>Subsidies</i>									
Marktontwikkeling in het kader van private sector development	37.117		37.117	533	37.650				
Wet en regelgeving	3.100		3.100	0	3.100				

Beleidsartikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2019	Stand 1 ^o suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2023
Bedragen in EUR 1.000	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Financiële sectorontwikkeling	6.000		6.000	4.000	10.000				
Versterking privaat ondernemerschap	49.600	6.000	55.600	0	55.600				
Infrastructuurontwikkeling	80.900		80.900	0	80.900				
Werkgelegenheid	22.000		22.000	- 10.500	11.500				
Samenwerking bedrijfsleven en PPP's	8.500		8.500	0	8.500				
Versterking privaat ondernemerschap (non-ODA)	1.500		1.500	- 1.500	0				
Technische assistentie DGGF	5.700		5.700	0	5.700				
programma's Dutch Good Growth Fund	20.000		20.000	0	20.000				
<i>Leningen</i>									
programma's Dutch Good Growth Fund	35.000		35.000	- 10.000	25.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000
<i>Garanties</i>									
programma's Dutch Good Growth Fund	13.000		13.000	- 8.000	5.000	- 8.000	- 8.000	- 8.000	- 8.000
<i>Opdrachten</i>									
Werkgelegenheid	3.000		3.000	7.000	10.000				
Innovatie	5.000		5.000	0	5.000				
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>									
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	36.000		36.000	0	36.000				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
International Labour Organization	5.700		5.700	0	5.700				
Partnershipprogramma ILO	5.500		5.500	0	5.500				
Landenprogramma's ondernemingsklimaat	7.400		7.400	17.800	25.200	16.561	16.561	16.561	16.561
Infrastructuurontwikkeling	20.000		20.000	0	20.000				
Bedrijfsmatige technische bijstand	1.500		1.500	0	1.500				
Werkgelegenheid	5.000		5.000	0	5.000				

Beleidsartikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2022	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2023
Bedragen in EUR 1.000	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Markontwikkeling in het kader van private sector development	6.400		6.400	3.600	10.000				
Wet en regelgeving	1.900		1.900	4.000	5.900	4.000	4.000	4.000	4.000
Financiële sectorontwikkeling	6.000		6.000	6.000	12.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Ontvangsten	6.491	0	6.491	0	6.491	0	0	0	0
1.10 Ontvangsten duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	3.491		3.491	0	3.491				
1.30 Ontvangsten DGGF	3.000		3.000	0	3.000				

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget stijgt in 2019 en 2020. Voor een belangrijk deel hangt dit samen met de extra middelen voor (jeugd)werkgelegenheid en ondernemingsklimaat decentraal. Ook stijgt het verplichtingenbudget voor «financiële sector ontwikkeling», «versterking private sector», «publiek-private partnerschappen», onder andere voor het *Sustainable Development Goals Partnership* waarvoor in 2018 het subsidieplafond is gepubliceerd. Het verplichtingenbudget voor «infrastructuur» is teruggebracht in verband met meerjarig aangegane verplichtingen in 2018.

Uitgaven

Artikel 1.1

Het uitgavenbudget voor «Duurzaam handels- en investeringssysteem» stijgt in 2019. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een hoger dan voorziene uitgave voor «Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen» (IMVO). Dit is budget van 2018 dat in verband met vertraagde implementatie is doorgeschoven naar 2019.

Motie Diks/Van den Hul

Over de motie Diks/Van den Hul (35 000-VXII, nr. 34) zal de Kamer separaat worden geïnformeerd vóór het geplande AO IMVO op 20 juni 2019.

Artikel 1.2

Het budget voor «Versterkte Nederlandse handels- en investeringspositie», laat een meerjarige stijging zien. Dit is een saldo van mutaties. Voor 2019 wordt deze stijging vooral veroorzaakt door de kosten die genoemd zijn met de organisatie van de *Global Entrepreneurship Summit* (GES). Nederland organiseert de eerste Europese editie van deze internationale top van hoog niveau, waarbij prominente vertegenwoordigers van het internationale bedrijfsleven en grote investeerders aanwezig zullen zijn. De afspraak hierover is gemaakt bij gelegenheid van het bilaterale bezoek aan president Trump in de zomer van 2018. De meerjarige stijging op dit artikel wordt vooral veroorzaakt door verhoging van kosten voor inschakeling van het Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Dit houdt verband met gestegen uitvoeringskosten, deels veroorzaakt door kostenverhoging en deels door nieuwe activiteiten zoals bijvoorbeeld het Brexit-loket.

Artikel 1.3

Het budget voor «Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden» wordt meerjarig verhoogd. Deze verhoging bestaat uit een saldo van mutaties.

Een belangrijk deel van de verhoging voor «landenprogramma's ondernemingsklimaat» is bestemd voor nieuwe activiteiten in de focusregio's. Een belangrijk deel van de verhoging voor «landenprogramma's ondernemingsklimaat» is bestemd voor nieuwe PSD-activiteiten in de focusregio's. Ook wordt budget voor marktonwikkeling private sector, wet en regelgeving, financiële sector verhoogd. Aan de andere kant worden de jaarlijkse uitgavenverwachtingen voor het *Dutch Good Growth Fund* (DGGF) meerjarig verlaagd op grond van actuele ramingen. Het DGGF bereikt daarmee later de volle investeringsomvang (EUR 700 miljoen).

Beleidsartikel 2

Tabel: Budgettaire gevolgen van beleid, (Eerste supplettoire begroting) (Bedragen x EUR 1.000)

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2019	Stand 1 ^o supplettoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2022	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	454.310	7.000	461.310	481.666	942.976	66.656	145.560	145.502	322.230
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	723.477 93%	7.000	730.477	0	730.477 95%	0	0	0	0
2.1 Voedselzekerheid	339.295	0	339.295	0	339.295	0	0	0	0
<i>Subsidies</i>									
Bevorderen inclusieve en duurzame groei in de agrarische sector Kennis en capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid Landenprogramma's voedselzekerheid	27.600		27.600	- 1.042	26.558	- 3.888	- 93	- 926	- 926
	32.000		32.000	- 593	31.407	- 1.185	- 1.185	0	593
	41.000		41.000	650	41.650	2.211	- 1.595	- 3.116	- 5.410
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>									
Realiseren ecologisch houdbare voedselsystemen Kennis en capaciteitsopbouw t.b.v. voedselzekerheid Landenprogramma's voedselzekerheid	10.000		10.000	476	10.476	1.280	3.185	4.376	6.563
	4.000		4.000	- 74	3.926	- 148	- 148	0	74
	5.000		5.000	79	5.079	269	- 195	- 380	- 660
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>									
Kennis en capaciteitsopbouw t.b.v. voedselzekerheid realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	18.000		18.000	- 333	17.667	- 667	- 667	0	333
	23.595		23.595	1.125	24.720	3.020	7.515	10.324	15.487
Bevorderen inclusieve en duurzame groei in de agrarische sector Landenprogramma's voedselzekerheid	32.000		32.000	- 1.208	30.792	- 4.507	- 107	- 1.074	- 1.074
Uitbannen huidige hongersnood	121.100		121.100	1.920	123.020	6.530	- 4.710	- 9.204	- 15.980
honger en voeding	25.000		25.000	- 1.000	24.000	- 2.915	- 2.000	0	1.000

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat		Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^e supplettoire begroting 2019	Stand 1 ^e supplettoire begroting 2019	Mutaties 1 ^e supplettoire begroting 2020	Mutaties 1 ^e supplettoire begroting 2021	Mutaties 1 ^e supplettoire begroting 2022	Mutaties 1 ^e supplettoire begroting 2023
		(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
2.2	Water	193.714	0	193.714	0	193.714	0	0	0	0
	<i>Subsidies</i>									
	Integraal waterbeheer	27.944		27.944	1.131	29.075	- 6.001	- 4.226	- 3.111	- 313
	Drinkwater en sanitatie (Landenprogramma's)	25.357		25.357	- 1.262	24.095	- 994	612	1.071	1.071
	integraal waterbeheer (Landenprogramma's)	8.000		8.000	40	8.040	970	902	1.272	869
	drinkwater en sanitatie	12.000		12.000	36	12.036	1.524	- 194	- 1.903	- 2.461
	<i>Opdrachten</i>									
	Integraal waterbeheer (Landenprogramma's)	6.000		6.000	243	6.243	- 1.288	- 907	- 668	- 67
	integraal waterbeheer (Landenprogramma's)	18.000		18.000	91	18.091	2.181	2.031	2.860	1.955
	drinkwater en sanitatie	3.000		3.000	9	3.009	381	- 48	- 476	- 615
	<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>									
	Integraal waterbeheer	14.000		14.000	566	14.566	- 3.006	- 2.117	- 1.558	- 157
	Drinkwater en sanitatie Landenprogramma's	22.000		22.000	- 1.095	20.905	- 863	531	929	929
	integraal waterbeheer Landenprogramma's	33.668		33.668	169	33.837	4.081	3.799	5.350	3.658
	drinkwater en sanitatie	23.745		23.745	72	23.817	3.015	- 383	- 3.766	- 4.869
2.3	Klimaat	190.468	7.000	197.468	0	197.468	0	0	0	0
	<i>Subsidies</i>									
	Hernieuwbare energie	15.000	3.500	18.500	0	18.500	0	0	0	0
	Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen en klimaat									
	algemeen	57.729		57.729	- 2.235	55.494	- 2.939	- 2.608	- 2.608	- 2.608
	Nationaal Klimaatfonds	40.000		40.000	0	40.000	0	0	0	0
	<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>									
	Hernieuwbare energie	21.000	3.500	24.500	0	24.500	0	0	0	0
	Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen en klimaat									
	algemeen	12.000		12.000	- 465	11.535	- 611	- 542	- 542	- 542
	Klimaat: algemene vrijwillige en verplichte bijdragen	14.840		14.840	0	14.840	0	0	0	0
	GEF	20.750		20.750	150	20.900	150	150	150	150
	UNEP	7.142		7.142	0	7.142	0	0	0	0

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2019	Stand 1 ^o suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Landenprogramma's klimaatbeleid	500		500	2.000	2.500	3.000	3.000	3.000	3.000
Centrale klimaat programma's (non-ODA)	1.150		1.150	550	1.700	400	0	0	0
Contributie IZA/IZT	357		357	0	357	0	0	0	0

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget stijgt meerjarig onder andere vanwege extra verplichtingenbudget voor ambassades voor activiteiten op het gebied van «Voedselzekerheid» (Ethiopië, Mali, Benin, Zuid Soedan) en «Water» (Palestijnse gebieden, Zuid Soedan).

Ook is het centrale verplichtingenbudget van «Water» verhoogd voor het aangaan van nieuwe committeringen voor het Fonds Duurzaam Water, *Water Global Practice*, het FAO-programma Jemen en het CIWA (Water-programma in Afrika met de Wereldbank).

Tot slot is ook het budget voor klimaat verhoogd voor het *Dutch Fund for Climate and Development* en programma's als *Climate Investor Two*, Palmolieprogramma IDH, MoMo-initiatief, de volgende fase van het *Sustain*-programma en enkele kleinere initiatieven. Ook is er in het kader van hernieuwbare energie extra verplichtingenbudget ter beschikking gesteld voor onder andere *Energising Development Partnership* (EndDev) programma *phase III*, Afrika Biogas (HIVOS) en het programma *Clean Cookstoves*.

Uitgaven

Geen toelichting – conform ondergrenzen Rijksbegrotingsvoorschriften.

Beleidsartikel 3

Tabel: Budgettaire gevolgen van beleid, (Eerste supplettoire begroting) (Bedragen x EUR 1.000)

Beleidsartikel 3 Sociale vooruitgang	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2019	Stand 1 ^o supplettoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2022	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	347.113	24.000	371.113	371.974	743.087	1.069.848	370.595	485.691	152.895
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal	767.093	24.000	791.093	7.705	798.798	- 10.050	- 9.725	- 4.750	- 4.750
waarvan juridisch verplicht	89%				92%				
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv/aids	430.084	24.000	454.084	- 5.000	449.084	- 5.000	- 5.000	0	0
<i>Subsidies</i>									
Landenprogramma's SRGR & hiv/aids	13.000		13.000	0	13.000				
Centrale programma's SRGR & hiv/aids	141.381	3.000	144.381	- 9.900	134.481	- 15.000	- 15.000	- 10.000	- 9.400
<i>Opdrachten</i>									
Landenprogramma's SRGR & hiv/aids	7.000		7.000	0	7.000				
Centrale programma's SRGR & hiv/aids	500		500	0	500				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Unicef	10.000	5.000	15.000	- 3.000	12.000	- 3.000	- 3.000	2.000	2.000
UNAIDS	20.000		20.000	0	20.000				
Global Fund to Fight Aids, Malaria and Tuberculosis	55.300		55.300	0	55.300				
UNFPA	60.000	10.000	70.000	- 2.000	68.000				
WHO-PAHO	6.713		6.713	0	6.713				
Partnershipprogramma WHO	10.216	5.000	15.216	1.797	17.013	1.797	1.797	1.797	1.797
Landenprogramma's SRGR & hiv/aids	76.974	1.000	77.974	18.126	96.100	19.126	20.126	15.626	14.626
Vrouwenrechten en keuzevrijheid.	10.000		10.000	0	10.000	6.000	6.000		
Centrale programma's SRGR & hiv/aids	19.000		19.000	- 10.023	8.977	- 13.923	- 14.923	- 9.423	- 9.023
3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	52.439	0	52.439	0	52.439	0	0	0	0
<i>Subsidies</i>									

Beleidsartikel 3 Sociale vooruitgang		Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletioire begroting 2019	Stand 1 ^e suppletioire begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletioire begroting 2020	Mutaties 1 ^e suppletioire begroting 2021	Mutaties 1 ^e suppletioire begroting 2022	Mutaties 1 ^e suppletioire begroting 2023
		(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
	Vrouwenrechten en gendergelijkheid	37.639		37.639	- 9.099	28.540	- 4.673	- 4.315	- 4.000	- 4.000
	<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
	UNWOMEN	6.000		6.000	0	6.000				
	Landenprogramma's vrouwenrechten en gendergelijkheid	4.300		4.300	9.099	13.399	4.673	4.315	4.000	4.000
	Vrouwenrechten en gendergelijkheid	4.500		4.500	0	4.500				
3.3	Maatschappelijk middenveld	220.270	0	220.270	1.205	221.475	- 300	25	0	0
	<i>Subsidies</i>									
0	Strategische partnerschappen	203.270		203.270	0	203.270				
	Twinningfaciliteit Suriname	2.000		2.000	1.205	3.205	- 300	25		
	<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
	Strategische partnerschappen	15.000		15.000	0	15.000				
3.4	Onderwijs	64.300	0	64.300	11.500	75.800	- 4.750	- 4.750	- 4.750	- 4.750
	<i>Subsidies</i>									
	Internationale hoger onderwijsprogramma's	37.300		37.300	5.000	42.300	5.000	5.000	5.000	5.000
	<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
	Onderwijs met perspectief	27.000		27.000	6.500	33.500	- 9.750	- 9.750	- 9.750	- 9.750

Verplichtingen

Het verplichtingebudget wordt meerjarig verhoogd om uitdrukking te kunnen geven aan de intensivering op het gebied van «Seksuele, reproductieve- en gezondheidsrechten» (SRGR) en «Vrouwenrechten» uit de beleidsnota «Investeren in Perspectief». In 2019 zullen op het gebied van SRGR nieuwe activiteiten worden aangegaan onder andere in Ethiopië, Niger, Burkina Faso, Egypte en Oeganda. Daarnaast worden vanaf 2019 nieuwe verplichtingen aangegaan onder andere met UNFPA, UNAIDS en WHO. Deze verplichtingen worden voor drie jaar aangegaan in plaats van voor twee jaar zoals eerder gepland. Op deze manier is de looptijd van de verplichtingen gelijk aan de strategische plannen van de desbetreffende organisaties. Op het gebied van vrouwenrechten wordt voor 2019 extra budget toegekend voor een bijdrage aan UNWOMEN. Verder wordt het verplichtingebudget voor onderwijs in 2019 verhoogd voor voortzetting van het INCLUDE-programma. De stijging in 2020 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door verplichtingen voor de nieuwe fase van «Samenspraak en Tegenspraak», die in 2021 van start gaat. In 2021 stijgt het verplichtingebudget voornamelijk vanwege *Funding Leadership Opportunities for Women* (FLOW), het nieuwe programma SRGR en hiv/aids in Mozambique en een verhoging van het verplichtingebudget voor artikel 3.1. De stijging in 2022 komt voort uit verhoogde verplichtingebudgetten voor het *Global Fund to Fight Aids, Malaria and Tuberculosis* (GFATM), *Leading from the South* (LFS), UNFPA UNAIDS en het nieuwe programma met NUFFIC. Voor 2023 is de verhoging van de verplichtingen nodig voor SRGR-programma's in onder andere Mali en Ethiopië. Ook worden voor de *Global Financing Facility in Support of Every Woman, Every Child* (GFF) verplichtingen uit eerdere jaren doorgeschoven naar 2023.

Uitgaven

Artikel 3.1

Eerst werd een gedeelte van de middelen voor de Algemene vrijwillige bijdrage aan UNICEF uit artikel 3.1 gefinancierd. Om onnodige beheerslast tegen te gaan is besloten om de totale bijdrage voor de AVB aan UNICEF uit artikel 5.1 «Multilaterale samenwerking» te financieren. Daarom wordt EUR 5 miljoen in 2019 tot 2021 vanuit artikel 3.1 overgeheveld naar artikel 5.1. Deze overheveling tussen artikel 3.1 en 5.1 betekent per saldo geen verlaging van het budget voor SRGR programma's. Daarnaast worden middelen binnen dit artikel over de instrumenten herverdeeld.

Artikel 3.4

Het budget wordt per saldo verhoogd in 2019 (EUR 1,5 miljoen) en verlaagd in 2020 tot en met 2024 (EUR 4,75 miljoen). In 2019 wordt EUR 10 miljoen extra vrijgemaakt voor onderwijs wat een prioriteit is uit de beleidsnota «Investeren in Perspectief». Hiervan wordt in 2019 weer EUR 3,5 miljoen overgeheveld naar artikel 1.3 «Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden», voor het programma «Onderwijs en Werk voor Jongeren».

Het budget voor het *Orange Knowledge Programme* (OKP), uitgevoerd door NUFFIC, wordt structureel verhoogd met EUR 5 miljoen. Een eerdere abusievelijke verlaging is hiermee gecorrigeerd.

De verlagingen voor de jaren na 2019 betreffen een saldo veroorzaakt door enerzijds de eerdergenoemde verhoging vanwege de correctie voor

het OKP (EUR 5 miljoen per jaar) en anderzijds een verlaging vanwege
jaarlijkse overhevelingen van EUR 9,75 miljoen van dit artikel (Onderwijs)
naar artikel 1.3 voor «Onderwijs en werk voor jongeren».

Beleidsartikel 4

Tabel: Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 2 (Eerste supplettoire begroting) (Bedragen x EUR 1.000)

Beleidsartikel 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2019	Stand 1 ^o supplettoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2022	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	621.118	10.000	631.118	479.924	1.111.042	- 322.376	46.124	301.124	- 158.676
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal	777.260	10.000	787.260	3.000	790.260	0	0	0	0
waarvan juridisch verplicht	34%				62%				
4.1 Humanitaire hulp	370.017	10.000	380.017	0	380.017	0	0	0	0
<i>Subsidies</i>									
Noodhulpprogramma's	25.000		25.000	0	25.000				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
UNHCR	33.000		33.000	0	33.000				
Wereldvoedselprogramma	36.000		36.000	0	36.000				
UNRWA	13.000		13.000	0	13.000				
Noodhulpprogramma's	259.000	10.000	269.000	0	269.000				
Noodhulpprogramma's non-ODA	1.017		1.017	0	1.017				
onderwijs	3.000		3.000	0	3.000				
4.2 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	172.000	0	172.000	0	172.000	0	0	0	0
<i>Subsidies</i>									
Opvang in de regio	42.000		42.000	0	42.000				
Migratie en ontwikkeling	12.750		12.750	0	12.750				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Opvang in de regio	96.000		96.000	0	96.000				
Migratie en ontwikkeling	21.250		21.250	0	21.250				
4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	235.243	0	235.243	0	235.243	0	0	0	0
<i>Subsidies</i>									
Legitieme en capabele overheid	15.000		15.000	874	15.874	874	874	874	874

Beleidsartikel 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2019	Stand 1 ^o supplettoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2022	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Inclusieve politieke processen: vredesdialog en conflictpreventie	11.000		11.000	1.106	12.106	1.106	1.106	1.106	1.106
Vredesdividend: werkgelegenheid en basisvoorzieningen	30.000		30.000	- 2.679	27.321	- 2.679	- 2.679	- 2.679	- 2.679
Functionerende rechtsorde	18.000		18.000	- 14.049	3.951	- 12.609	- 14.355	- 12.717	- 12.789
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Legitieme en capabele overheid	10.755		10.755	626	11.381	626	626	626	626
landenprogramma's legitieme en capabele overheid	1.500		1.500	- 1.500	0	- 1.500	- 1.500	- 1.500	- 1.500
Landenprogramma's functionerende rechtsorde	74.626		74.626	39.024	113.650	35.024	39.874	35.324	35.524
Landenprogramma's inclusieve en politieke processen; vredesdialog en conflictpreventie	2.500		2.500	2.500	5.000	2.500	2.500	2.500	2.500
Inclusieve politieke processen: vredesdialog en conflictpreventie	13.862		13.862	1.394	15.256	1.394	1.394	1.394	1.394
Vredesdividend: werkgelegenheid en basisvoorzieningen	26.000		26.000	- 2.321	23.679	- 2.321	- 2.321	- 2.321	- 2.321
functionerende rechtsorde	32.000		32.000	- 24.975	7.025	- 22.415	- 25.519	- 22.607	- 22.735
4.4 Noodhulpfonds	0	0	0	3.000	3.000	0	0	0	0
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Noodhulpfonds	0		0	3.000	3.000				

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget is meerjarig bijgesteld voor verplichtingen op het gebied van humanitaire hulp. Dit is het gevolg van het wijzigen van het verplichtingenritme bij de overgang van een tweejarig naar een driejarig looptijd van de verplichting met aan aantal partners (ICRC, CERF, NRK, OCHA, UNHCR, UNWRA, WFP).

Uitgaven

Het budget voor het Noodhulpfonds wordt in 2019 met EUR 3 miljoen verhoogd in verband met de afwikkeling van in het verleden aangegane verplichtingen op het aflopende Noodhulpfonds.

Beleidsartikel 5

Tabel: Budgettaire gevolgen van beleid, (Eerste supplettoire begroting) (Bedragen x EUR 1.000)

Beleidsartikel 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019	Stand 1° supplettoire begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2020	Mutaties 1° supplettoire begroting 2021	Mutaties 1° supplettoire begroting 2022	Mutaties 1° supplettoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen waarvan garantieverplichtingen	95.957	- 49.000	46.957	289.700	336.657	- 8.100	13.000	86.000	10.000
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	304.005 73%	- 49.000	255.005	- 128.418	126.587 94%	- 185.244	- 215.907	- 273.930	- 287.907
5.1 Multilaterale samenwerking	131.057	2.000	133.057	27.000	160.057	25.000	25.000	13.000	13.000
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
UNDP	28.000		28.000	2.000	30.000	2.000	2.000	2.000	2.000
UNICEF	18.000		18.000	15.000	33.000	13.000	13.000	8.000	8.000
UNIDO	1.950		1.950	0	1.950				
Middelenaanvullingen multilaterale banken en fondsen	58.230		58.230	0	58.230				
Kapitaalaanvullingen bij regionale ontwikkelingsbanken	6.476		6.476	0	6.476				
Speciale multilaterale activiteiten	9.401		9.401	10.000	19.401	10.000	10.000	3.000	3.000
Assistent-deskundigen programma	9.000	2.000	11.000	0	11.000				
5.2 Overig armoedebeleid	71.700	0	71.700	9.800	81.500	12.648	8.089	6.189	6.189
<i>Subsidies</i>									
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	6.500		6.500	0	6.500				
Voorlichting op het terrein van ontwikkelingssamenwerking	250		250	0	250				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	6.029		6.029	5.500	11.529	5.650	5.000	5.000	5.000
Schuldverlichting	52.521		52.521	783	53.304	4.409			
Unesco	4.400		4.400	0	4.400				

Beleidsartikel 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet	Stand ontwerp begroting 2019	Mutaties via amendement 2019	Vastgestelde begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019	Stand 1° supplettoire begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2020	Mutaties 1° supplettoire begroting 2021	Mutaties 1° supplettoire begroting 2022	Mutaties 1° supplettoire begroting 2023
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
<i>Overige</i>									
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	2.000		2.000	- 70	1.930	- 70	- 70	- 70	- 70
Overig				3.587	3.587	2.659	3.159	1.259	1.259
5.4 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	101.248	- 51.000	50.248	- 165.218	- 114.970	- 222.892	- 248.996	- 293.119	- 307.096
Ontvangsten	73.201	0	73.201	0	73.201	0	0	0	0
5.20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	42.025		42.025	0	42.025				
5.21 Ontvangsten OS	31.176		31.176	0	31.176				
5.22 Koersverschillen OS	pm		pm		pm				
5.23 Diverse ontvangsten non-ODA	0		0	0	0				

Verplichtingen

De toename van het verplichtingenbudget in 2019 is onder andere veroorzaakt door hogere bijdragen aan UNICEF en UNDP. Daarnaast wordt het verplichtingenbudget meerjarig bijgesteld omdat verplichtingen met VN-organisaties voortaan meerjarig in plaats van voor twee jaar worden aangegaan. Tenslotte wordt het verplichtingenbudget voor het assistent-deskundigen programma in 2019 verhoogd voor het aangaan van een vijfjarige verplichting.

Uitgaven

Artikel 5.1

Het budget van artikel 5.1 wordt in 2019 verhoogd met EUR 27 miljoen. Dit betreft een verhoging van de jaarlijkse bijdrages aan UNICEF (EUR 15 miljoen), UNDP (EUR 2 miljoen) en EUR 10 miljoen voor speciale multilaterale activiteiten, onder andere voor ondersteuning van hervormingen binnen de Verenigde Naties.

Artikel 5.2

Het budget van artikel 5.2 wordt in 2019 verhoogd met EUR 9,8 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door meer uitgaven voor algemene (ondersteunende) ODA-activiteiten. Daarnaast wordt het budget voor schuldverlichting verhoogd in 2019 en in 2020. Ook wordt het budget voor «Kleine activiteiten posten» en «Cultuur en ontwikkeling» verhoogd voor culturele activiteiten in Egypte en Marokko in 2019 en 2020.

Artikel 5.4

Om de inzichtelijkheid van de BHOS-begroting verder te verbeteren is er met ingang van begrotingsjaar 2017 artikelonderdeel 5.4 gecreëerd. Zie ook Kamerbrief 34 300 XVII, nr. 62 over de inzichtelijkheid van de BHOS-begroting. De ontwikkeling van het ODA-budget is gekoppeld aan de ontwikkeling van het BNI en wordt hiervoor bijgesteld. In het kader van behoeftzaamheid en stabiliteit in de begroting worden groei en krimp niet direct doorvertaald in de OS-programmalijnen. Deze zogeheten BNI-ruimte kan immers weer toenemen of afnemen als in de loop van het jaar de BNI-raming wordt bijgesteld. Daarnaast kan er sprake zijn van nog te verdelen toerekeningen aan het ODA-budget. Per saldo neemt het budget van dit subartikel in 2019 af met EUR 165 miljoen. Het betreft drie mutaties. Allereerst betreft het een afname van het ODA-budget als gevolg van een daling van het BNI. De neerwaartse BNI-bijstelling is EUR 87 miljoen in 2019 en loopt op tot EUR 254 miljoen vanaf 2024.

Daarnaast is de toerekening voor eerstejaars asielopvang bijgesteld. De mutaties in de asieltoerekening worden gekenmerkt door een tweetal ontwikkelingen. Enerzijds is er ten opzichte van de ramingen uit de ontwerpbegroting sprake van een hogere instroomraming, waardoor de toerekening meerjarig hoger uitvalt. Anderzijds is er sprake van een aanpassing in de systematiek van de toerekening van de kosten van eerstejaarsopvang van asielzoekers aan ODA. Deze aanpassing vloeit voort uit een verduidelijking van de richtlijnen van de OESO-DAC voor de toerekening in 2017. De OESO-DAC heeft de richtlijnen verduidelijkt om internationaal tot meer vergelijkbaarheid te komen van de uitgaven voor eerstejaarsopvang asielzoekers uit DAC-landen. Door toepassing van de verduidelijkte richtlijnen wordt de ODA-toerekening van asielkosten verhoudingsgewijs lager.

De wijzigingen van de asieltoerekening leiden in 2019 per saldo tot een lagere asieltoerekening aan ODA van EUR 23 miljoen, en een hogere asieltoerekening aan ODA van EUR 57 miljoen in 2020, aflopend naar EUR 15 miljoen in 2022. De benodigde middelen worden overgeboekt naar de begrotingen van de Ministeries Justitie en Veiligheid en OCW en leiden tot een verlaging van dit begrotingsartikel. Vanaf 2023 wordt de asieltoerekening neerwaarts bijgesteld, de vrijvallende middelen worden in die jaren teruggeboekt naar de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Tenslotte is per saldo EUR 21 miljoen overgeheveld naar de beleidsartikelen op de BHOS-begroting.